

Praznovanje 150. obletnice prvega gozdarskega društva na Mašunu

Zavod za gozdove Slovenije je v sodelovanju s Komisijo za evropske pešpote v Sloveniji, Zvezo gozdarskih društev Slovenije in Planinsko zvezo Slovenije pripravil otvoritveno slovesnost ob začetku Tedna gozdov 2025. Dogodek je bil posvečen trem pomembnim obletnicam: 50-letnici evropske pešpote E6, 150-letnici prvega povezovanja gozdarjev na Slovenskem ter trajni zavezi sonaravnemu ravnanju z gozdom.

Teden gozdov je potekal pod geslom: **Skrbimo za gozdove, povezujemo ljudi**. Geslo izpostavlja pomen sonaravnega gospodarjenja z gozdovi za razvoj odpornih in pestrih gozdov ter vrednost povezovanja ljudi in narodov – tudi prek evropskih pešpoti. V imenu Zveze gozdarskih društev Slovenije je na Mašunu 24. maja 2025 spregovorila tajnica društva mag. Marija Černe.

150 LET ORGANIZIRANEGA GOZDARSTVA NA SLOVENSKEM

Zgodovina slovenskega gozdarstva je zgodovina zavestnega odnosa do narave. Leta 2025 mineva 150 let od ustanovitve **prvega gozdarskega društva na Slovenskem** – pomembne prelomnice, ki je našemu gozdarstvu dala strokovno, organizacijsko in simbolno težo.

Društvo je bilo ustanovljeno 4. julija 1875 v Postojni pod imenom **Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo** (*Forstverein mit dem Sitze in Adelsberg*). Njegov nastanek ni bil naključje,

temveč logična posledica naravovarstvenih in strokovnih teženj druge polovice 19. stoletja v takratni Avstro-Ogrski.

Na Kranjskem so postajali vse bolj očitni znaki izčrpanja gozdov: prekomerna sečnja, erozija in širjenje golosekov. Leta 1869 je v grajski pristavi pod Snežnikom začela delovati prva slovenska nižja gozdarska šola z učnim jezikom slovenščino – pionirski korak, ki je tlakoval pot ustanovitvi društva.

POBUDNIK: IVAN SALZER

Eden ključnih akterjev je bil **deželni nadzornik za gozdarstvo Ivan Salzer (1840–1895)**, ki je znal povezati različne interese na območju Kranjske in Primorske. Pripravil je pravila o delovanju in organiziral ustanovni občni zbor. Za prvega predsednika je bil izvoljen sam, njegov namestnik pa je postal Franz Witschel.

Med člani društva niso bili le gozdarji, temveč tudi veleposestniki (npr. Auspergi, Attemsi, Borni, Apfalterni, Windischgraetzi), trgovci z lesom, župani večjih krajev in celo manjši lastniki gozdov. Ob ustanovitvi je društvo štelo **136 članov**, večinoma nemškega rodu.

DRUŠTVO V DELOVANJU

Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo ni bilo zgolj administrativna tvorba, ampak **ognjišče strokovne zavesti** in odgovor na grožnje naravi

Slika 3: Na osrednji prireditvi se je tudi letos zbralo lepo število udeležencev

zaradi izčrpanja gozdov. Organiziralo je predavanja, ekskurzije, razstave in izdajalo glasilo, ki je izhajalo najprej v Trstu in na Dunaju, kasneje pa tudi v Ljubljani. Po smrti Ivana Salzerja je bil leta 1895 za predsednika izvoljen baron **Ludvik Berg**, veleposestnik iz Mokronoga. Leta 1904 je predsednik postal **knez Hugo Windischgraetz**, veleposestnik s Hasberga pri Planini. Zadnja skupščina društva je bila 27. junija 1914 v Kamniku. Sledila je prva svetovna vojna, ki je delovanje društva prekinila.

DEDIŠČINA IN SPOROČILO DANES

Zasluge društva so velike: povežalo je gozdarje, lastnike gozdov in upravo; širilo znanje o trajnostnem gospodarjenju; nasprotovalo škodljivim posegom v naravo; spodbujalo izdajanje strokovne literature ter sodelovalo z drugimi gozdarskimi organizacijami v Avstro-Ogrski.

Spomin na leto 1875 ni le zgodovinski mejnik, ampak **spodbuda za prihodnost**. V času podnebnih sprememb je znanje o gozdu in njegovo trajnostno upravljanje pomembnejše kot kdajkoli

prej. **Postojnsko gozdarsko društvo** ostaja simbol odgovornega odnosa do gozda – in poti, po kateri hodimo že 150 let.

Kot je v svojem govoru poudarila mag. Marija Černe: »*A še vedno smo pred istim izzivom – kako se povezati in ostati povezani. Tudi v prihodnje bo potrebno krepiti prostovoljstvo, pripadnost in entuziazem, kar nam kažejo nekatera bolj aktivna društva znotraj Zveze. Morda je odgovor tudi v evropskih pešpoteh. Letošnji slogan 'Skrbimo za gozdove, povežujemo ljudi' je prav prikladen tudi za usmeritev ZGDS.*«

VIRI

Zveza gozdarskih društev Slovenije: www.zgds.si

„1869: Snežnik – prva slovenska gozdarska aola,“ *stareslike.cerknica.org*, 2019

Arhiv Gozdarskega društva Maribor: www.pgdmmb.si

Zbornik ob 25-letnici javne gozdarske službe, ZGS, 2018

Govor Marije Černe, Mašun, 24. maja 2025

Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva Postojna, J. Debevc, 2024

Besedilo in fotografije:
Jože PRAH

Slika 1: Teden gozdov 2025 je potekal pod geslom »Skrbimo za gozdove, povežujemo ljudi«

Slika 2: Udeležence osrednje prireditve je v imenu Zveze gozdarskih društev Slovenije nagovorila mag. Marija Černe